

Seara de amintire dedicata rabinului dr. Ernest Neumann

Getta Neumann

Ne-am adunat in sala restaurantului ritual care ii poarta numele si am povestit, intr-o atmosfera intima, despre cele traite si simtite impreuna cu rabinul Ernest Neumann sau in prezenta lui.

Imaginile proiectate pe perete si vocea lui intonand *Szol a kakas mar* faceau sa-l simtim in preajma. Firul amintirilor parea sa treaca de la un vorbitor la altul, ne cuprindea si ne lega pe toti intr-o mare familie.

Am evocat masa de *seder* la noi acasa, cu prieteni multi, cu bunataturile pregatite de mama, cu tata instalat pe pernele cu puf, cu cadoul care, minune!, aparea in momentul in care eu imi rosteam dorinta, "pretul" pentru *afikoman*. Cand sarbatorirea Pesach-ului a devenit posibila in cadrul comunitatii, am luat cu noi pernele de puf, Kidush becher, cupa de argint primita cadou de nunta, cartile de

Hagadah, si am continuat ca acasa, doar ca acum sedeau 150 de persoane si nu 15 in jurul mesei. Se largise familia.

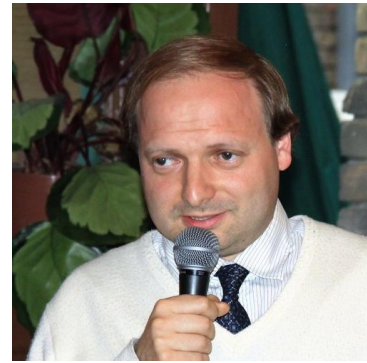
S-au depanat amintiri in aceasta seara magica, inspirata si prin intermezzo-ul muzical oferit de marea artista Alexandra Gutu. Suita de Bach in interpretarea ei ne-a miscat si a dezlegat limbile. "A fost o figura luminoasa", a unit, nu a dezbinat, ne-a spus Gheorghe Ciuhandu, primarul Timisoarei, intotdeauna prezent la evenimentele comemorative. "Stia sa asculte, nu numai sa povesteasca", a constatat Smaranda Vultur, conferentiara la Universitatea de Vest Timisoara, cand ii luase un interviu aparut in *Memoria salvata I*, culegere de povestiri de viata ale evreilor din Banat.

In volumul pe care il pregatim impreuna, Smaranda Vultur si cu mine, vom publica povestiri culese pretutindeni, in Romania, Israel, Germania, Canada, de la actuali si fosti membri ai comunitatii timisorene. Vom inregistra astfel o parte din istoria orala a celei de a doua jumatati a secolului XX, care va completa istoria scrisa, documentata in arhive.

Andrei Ghidali, cel care timp de ani de zile a participat alaturi de rabinul Neumann la serviciul divin la Sinagoga din Fabric si-a amintit cu emotie de colaborarea lor, la fel Mariana Marcu, care a lucrat ca secretara in ultimul an de activitate.

Cat de implicat era rabinul in destinul comunitatii, cat de strans legat era destinul sau cu destinul evreilor timisoreni, ne-a demonstrat arhitectul Gabriel Szekely prin exemplul familiei sale. Bar-Mitzvah cu rabinul Neumann a ramas de neuitat pentru el, al carui tata, Gyuri Szekely, a fost un elev mult iubit de dirigintele sau, profesorul Neumann. Bunicul lui Gabi, proprietarul unui magazin de textile de pe Corso, membru de vaza al Comunitatii, era desigur si el bine cunoscut rabinului, care intalnise chiar si pe strabunicul lui, nascut in urma cu 160 de ani, la Bihor.

Coleg de clasa cu Gyuri Szekely a fost profesorul Francisc Schneider care ne-a vorbit de anii de la Liceul Israelit. "A fost formidabil" ne-a spus el cu vocea molcoma, cu convingerea traitului autentic. Tanarul profesor si diriginte isi preda materia cu eruditie, stia se fie ferm, dar cu un zambet, mergea cu baietii la iarba verde, juca fotbal cu ei, discuta cu ei despre cultura si politica, iar articolele lui de ziar erau comentate si dezbatute impreuna. Intr-o buna zi, si-a anuntat elevii ca doreste sa-si prezinte logodnica, sa cunoasca si parerea lor.

Mai bine de 50 de ani dupa acest episod, dupa ce generatii de elevi s-au perindat la cursurile de Talmud Tora si ebraica, rabinul si dascalul Neumann a continuat sa fie vazut ca un intelept, o calauza, un "prieten", a spus inginerul Andrei Schwartz, cel mai tanar membru in comitetul de conducere al comunitatii. Ideea ca a fost un om deosebit, cu sufletul bun si tanar, strabate ca un fir rosu aceste marturii. Din anecdota povestita de Peter Fuchs, mesaj citit de Olimpia pentru ca Peter nu a putut din nefericire sa se deplaseze de la Resita, reiese naturaletea, bucuria de viata a rabinului Neumann. "Era bun, foarte bun", a povestit Dr Sebök. Odata i-a pus intrebarea : "Domnu' Doctor, de ce sunteti asa de bun ? " Raspunsul : "Daca toti ar fi rai, atunci nu ar exista rautatea, pentru ca nu ar exista termen de comparatie. "

Cu verva, cu detalii amuzante si dialoguri vioaie a evocat istoricul profesor Victor Neumann inceputurile sale la Timisoara. Victoras, la 22 de ani, talent promitator, dar inca fara situatie si cam neajutorat, a gasit sfat si sprijin in casa Neumann. Doamna l-a incurajat si l-a ocrotit, rabinul l-a imboldit si l-a indrumat.

Ultima zi petrecuta de rabinul Neumann la Comunitate este revelatoare pentru devotamentul si dragostea pe care le nutrea pentru iudaism, Israel, comunitate si semeni. Venise ambasadoarea Israelului in vizita de la Bucuresti. Putine zile dupa

o interventie chirurgicala pe cord, rabinul a asteptat-o la aeroport, a urcat cu greu treptele spre birou, sprijinit de bratul profesorului Victor Neumann. Dojenit de el si de iubita lui eleva, Luciana Friedmann, actuala presedinta a Comunitatii, tata a raspuns : "Nu se poate sa lipsesc cand reprezentanta statului Israel ne face o vizita ! "

La spital, doua saptamani inainte de a ne parasi, tata m-a intrebat cand e seara de seder. I-am spus ca trecuse deja. De zeci de ani fusese de fiecare data prezent. Privirea i se rataci spre un orizont indepartat, facu un gest vag cu mana si spuse : "Am fost acolo, scurt, dar am fost. " Si asa a si fost, ii simtisem prezenta.

In seara de 12 aprilie 2012, opt ani dupa ce a plecat dintre noi, am simtit cu totii ca suflul lui adia printre noi, in noi.

Fotografii realizate cu ocazia evenimentului de Liviu Gordea

<https://picasaweb.google.com/gettalea/SearaDeAmintire12Aprilie2012?authkey=Gv1sRgCLO7qMbAub25qAE>